

DIYARBAKIR İKLİMİ

TOPOĞRAFİK DURUM: Diyarbakır, Komşu vilayetlerden tabii engebelerle ayrılmış, Arazisi dümdüz giderken birden bire çepeçevre sıradağlarla çevrilmiştir. Ortaya doğru çukurlaşan bir kase manzarası arz eder. Düz Diyarbakır Ovası Dicle Nehri tarafından oldukça derin olmak üzere oyulmuş ve ikiye ayrılmıştır. Böylece Dicle Vadisi farklı iki jeolojik formasyonu birbirinden ayırmaktadır. Nehrin doğu kıyısında yüksekliği 750 m'yi geçmeyen **NEOJEN** (3.zaman) yaylaları, batı kıyısında ise daha yeni olan **POLİÖSEN-PLEİSTÖSEN** bazalt lavlarının teşkil ettiği aynı yükseklikte geniş düzlükler yer almaktadır. Bünye ve yaş bakımından birbirine benzemeyen bu iki saha üzerinde beşeri faaliyetlerin tezahürleri de ayrıdır. **ÖRNEĞİN;** Neojen yaylalarında tarıma dayanan büyük köy toplulukları bulunduğu halde, bazalt düzlüklerinde hayvancılık yaygındır.

Şehir, Karacadağın sönmüş volkan kütlelerinden çıkıp 3. zamanın kumlu, kireçli tortu tabakalarını koyu renkli kalın bir örtü gibi örten bazalt lavlarının meydana getirdiği yaylanın Dicle Vadisini takip eden 100 m. yükseklikte hakim dik kenarı üzerinde sahanlık şeklinde düz zemine yerleşmiştir. Şehri sulayan Dicle Nehrine, Ambar ve Batman çayları da karışarak beslenmesine yardım ederler. Nehir ve kollarının sürükleyip getirdiği çakıl ve millerden oluşan sahada kavun ve karpuz yetiştirilir. Çevrede sulama sayesinde çeltik ekimi önemli yer tutar.

Diyarbakır havzasını kuzeyden Güneydoğu Toroslar kuşatır. Batısında ise 1919 m. Yükseklikte Karacadağ bulunur. Bu dağ muazzam bir bazalt yığıdır.

GENEL İKLİM DURUMU: Diyarbakır'da sert bir kara ve sübtropik yayla iklimi hakimdir. İklimin Sertliği ve yağışların azlığı dolayısıyla yazlar kurak geçer. Yazlar çok sıcak, kışlar Doğu Anadoludaki gibi çok sert geçmez, çünkü Güneydoğu Torosları kuzeyden gelen soğuk havaların yolunu keser. İlimizde 74 yıllık ortalamaya göre; yıllık sıcaklık ortalaması **15.8 °C** dir. En yüksek sıcaklık Temmuz ayında (21.07.1937) **46.2 °C**, en düşük sıcaklık ise Ocak ayında (11.01.1933) **-24.2 °C**, olarak tespit edilmiştir.

Yine 74 yıllık verilere göre yıllık ortalama yağış toplamı miktarı **488.4** 'dir. Yağışlar daha ziyade kış ve bahar aylarında görülmekte, yaz ayları kurak geçmektedir. Kuzeydeki dağların eteğine doğru gidildikçe **OROGRAFİK** sebeplerden dolayı yağışlarda artma görülür. Kar yağışları Aralık, Ocak, Şubat ve daha az miktarda Kasım ve Mart aylarında olmaktadır. Karın yerde kalış süresi, kar yağışı devamlı olmadığından 1 ila 6 gün arasında değişir.

METEOROLOJİK PARAMETRELERİ AYRI AYRI İNCELEMeye ÇALIŞALIM:

A-) BASINÇ:1938-2005 rasat yılları içerisinde yıllık ortalama aktüel basınç değeri **936.1** mb.'dir. İlişik tabloda görüldüğü gibi aylar içindeki basınç gidişi az bir farklılık gösterir. Kış aylarında bir artma, ilkbahar ve yaz aylarında ise düşme görülmektedir.

B-) SICAKLIK: Serin kuzey rüzgarlarına kapalı bulunan, Diyarbakır ilimiz yılın 4 ayı bunaltıcı sıcaklıklara maruz kalır. Özellikle Temmuz ve Ağustos aylarında sıcaklık değerleri Türkiye'nin en sıcak şehrinin Diyarbakır olduğunu göstermektedir.(Bkn.Tablo) Diyarbakır'da yaz mevsiminin başlama tarihi ortalama **Nisan 17**, sona erme tarihi ise ortalama **Ekim 26**'dir. Ancak yaz mevsiminin uzaması nedeniyle şimdiye kadar yapılan gözlemlerde yaz mevsiminin başlangıcı en erken **Mart 17**, sona erme tarihi ise en geç **Kasım 18** olarak tespit edilmiştir. Yıllık ortalama sıcaklık 15.8 °C dir.

En düşük hava sıcaklığının -0.1 °C ve altında olduğu donlu günler sayısı ortalaması yaklaşık yılda 63.1 gündür.

74 YILLIK METEOROLOJİK VERİLERE GÖRE ;

	METEOROLOJİK PARAMETRELER	DİYARBAKIR	TÜRKİYE
1	Yıllık Ortalama Günlük Sıcaklık °C	15.8 °C	13.1 °C
2	Yıllık Ortalama En Yüksek Sıcaklık °C	22.5 °C	19.2 °C
3	Yıllık Ortalama En Düşük Sıcaklık °C	8.7 °C	8.7 °C
4	En Yüksek Sıcaklığın Günü °C	46.2 °C (21.07.1937)	----
5	En Düşük Sıcaklığın Günü °C	-24.2 °C (11.01.1933)	----
6	Yıllık Ortalama Nispi Nem (%)	% 54	% 65
7	Yıllık Ortalama Yağış Toplamı (m ² /kg)	488.4 m ² /kg	637.7 m ² /kg
8	Yıllık Ortalama Rüzgar Hızı (m/sec.)	2.4 m/sec.	2.4 m/sec
9	Yıllık Ortalama Rüzgar Yönü	NW (Kuzeybatı)	NW (Kuzeybatı)

C-) NİSBI (Bağıl) NEM: 74 yıllık rasat verilerine göre ortalama nispi nem % 54' tür. Bölgede yazlarının sıcak ve nemin az olmasından dolayı, sıcaklıklar Akdeniz Bölgesindeki gibi fazlaca bunaltıcı olmamaktadır. Nemin en fazla olarak görüldüğü aylar Ocak ve Aralık aylarıdır. Bu aylarda ortalama değer % 77 civarındadır. Nemin az olduğu aylar ise Temmuz ve Ağustos ayları olup, ortalama değer % 27 ye kadar düşmektedir. Muayyen rasatlarda tespit edilen günlük en düşük nem oranı Temmuz ayında % 1-2 ye kadar düşmektedir.(Bkn.Tablo)

D-)BULUTLULUK: 74 yıllık rasat verilerine göre ortalama bulutluluk semanın 10 da 3.6 sı oranındadır. Bulutluluğun en fazla olduğu aylar 6/10 ile Ocak-Şubat, en az olduğu aylar ise 1/10 ile Temmuz ve Ağustos aylarıdır. (Bkn.Tablo)

E-) METEOROLOJİK GÜNLER:

1-Açık Günler: Günlük ortalama bulutluluğun 2/10' a kadar kapalı olduğu günler sayısıdır.74 yıllık gözlemlere göre en açık gün sayısı **1930 Yılında 232** gün olarak tespit edilmiştir. En az açık gün sayısı **111 gün ile 1968** yılı olmuştur.Yıllık ortalama açık gün sayısı **146.4** gündür.

2- Bulutlu Günler: Günlük ortalama bulutluluğun 2-8/10 ve arasında olan günler sayısıdır. 74 değerlere göre, yıllık ortalama bulutlu gün sayısı **156.7** gün olup, bulutlu günlerin en fazla olduğu ay **20.4 gün ile Mayıs**, en az olduğu ay ise **5.9 gün ile Ağustos** ayıdır.

3- Kapalı Günler: Günlük ortalama bulutluluğun 8/10' dan fazla olduğu günler sayısıdır. Uzun yıllar ortalamalarına göre, Diyarbakır'da kapalı gün sayısı 62.22'dir. En fazla kapalı gün 13 gün ile Ocak ayı, en az sıfır (0) gün ile Ağustos ayındadır.

F-YAĞIŞ DURUMU: Çanak şeklinde olan Diyarbakır havzasında yağışlar, çoğunlukla kış ve ilkbahar aylarında görülür. Kış ve ilkbahar yağışlarının fazlalığı, ilimizin azda olsa Akdeniz ikliminin ılık ve nemli hava kütlelerinin etkisinde kaldığını gösterir.

74 yıllık ortalamalara göre; metre kareye düşen yıllık yağış miktarı **488.4 mm.** dir. Uzun yıllar içinde en çok yağış **703.5 mm.** ile 1967 yılında. En az yağış ise 206.2 mm. ile 1932 yılında olmuştur.(Bkn.Tablo)

YILLIK YAĞIŞIN MEVSİMLER GÖRE DAĞILIMI SÖYLEDİR:

MEVSİMLER	DİYARBAKIR		TÜRKİYE	
	Yağış Miktarı (mm)	Yağış Oranı (%)	Yağış Miktarı (mm)	Yağış Oranı (%)
İLKBAHAR	180.5	37.0	169.9	26.6
YAZ	7.9	1.6	65.0	10.2
SONBAHAR	87.9	18.0	150.2	23.6
KIŞ	212.1	43.4	253.4	39.8
TOPLAM	488.4	%100	637.7	%100

74 yıllık verilere göre, yıllık ortalama yağışlı gün sayısı **88.4 gündür.** Yağışlı günlerin en fazla olduğu ay **13.3 gün ile Ocak,** en az ise **0.3 gün ile Ağustos** ayıdır.

G-KAR YAĞIŞLARI: Diyarbakır ve civarının yaklaşık 4-5 ay kurak geçmesine rağmen ve kış aylarının fazlalığına rağmen kar yağışlarından mahrum kalmamaktadır. Ortalama Aralık ayında başlayan kar yağışı, mart ayında son bulmaktadır. 1929-2005 yılları arasındaki periyotta en erken kar yağışı **09 Kasım 1956** yılında, en geç ise **01 Nisan 1946** yılında olmuştur. Yıllık ortalama kar yağışlı gün sayısı **12.4,** karla örtülü gün sayısı ise **13.1** gündür. Kar yağışının örtü yaptığı gün sayısı, en çok **5.8** gün ile Ocak, en az ise **0.3** gün ile Kasım ayıdır.

En yüksek kar kalınlığı 65 cm. olarak Ocak ayında tespit edilmiştir.

H-) SİSLİ GÜNLER: Uzun yıllar ortalamalarına göre yıllık sisli gün sayısı **13.7** gündür. Yaz aylarında sis görülmez, daha ziyade Aralık, Ocak ve Şubat aylarında görülür. Bu aylarda ortalama 3-5 gün sisli geçer.(Bkn.Tablo)

I-) DOLULU GÜNLER: Nadiren görülür. Genellikle Nisan ve Mayıs aylarında birkaç gün dolu hadisesi meydana gelir. Temmuz ve Ağustos aylarında dolu kaydına rastlanmamıştır. Yıllık ortalama dolulu gün sayısı **3,4'** tür.

J-) ORAJLI GÜNLER: Oraj hadisesine her zaman rastlamak mümkündür. Özellikle İlk ve Sonbaharın Nisan, Mayıs, Eylül, Ekim ve Kasım aylarında sağanak ve Orajlı yağışlar görülmektedir.Uzun yıllar verilerine göre ortalama Orajlı gün sayısı **20'** dir. Kış aylarında görülmez, en fazla Mayıs ayında görülür.(Bkn.Tablo)

K-) RÜZGAR DURUMU: Uzun yıllar verilerine göre; ortalama rüzgar hızı **2.4 m/sn'** dir. Ortalama rüzgar Haziran ve Temmuz aylarında azami hızını bulur.En kuvvetli rüzgar Şubat ayında **33.8 m/sn** olarak, saate ortalama **121.7 km.** hızla güneyden (S) esiş göstermiştir.Yörede hakim rüzgar, **Kuzeybatı (NW-KARAYEL)** yönlüdür.(Bkn.tablo)

L-) FIRTINALI GÜNLER: Rüzgar hızının 17.2 m/sn ve daha fazla olduğu günler fırtınalı günler kapsamına girer. Uzun yıllar verilerine göre yıllık fırtınalı gün sayısı 5.1 gündür.

M-) GÜNEŞLENME MÜDDETİ: Diyarbakır güneşlenme müddeti en fazla olan illerimizin başında yer alır.Elimizdeki mevcut verilere göre günlük ortalama güneşlenme süresi 8 saattir. En fazla güneşlenme 12 saat 43 dakika ile Temmuz, en az ise 3 saat 46 dakika ile Ocak ayında görülmektedir.(Bkn.Tablo)

KAYNAK:1929-2005 Yıllar arası Diyarbakır Meteoroloji İstasyon Müdürlüğü Büyük Klima Rasat kayıtları.

NOT: 2 METRE SİPER İÇİ SICAKLIĞINA GÖRE BİTKİLER İÇİN DON SINIFLANDIRMASI;
HAFİF DON: 0.0 °C İLA -2.2 °C, **ORTA KUVVETE DON:**-2.2 °C İLA -4.4°C ,
KUVVETLİ DON : -4.4 °C DEN DAHA DÜŞÜK SICAKLIKLARDIR.

HAZIRLAYAN

Sait BOZAN
Teknik Şube Müdürü
DIYARBAKIR METEOROLOJİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

TABLO

RASAT YILI OCAK ŞUBAT MART NİSAN MAYIS HAZİRAN TEMMUZ AĞUSTOS EYLÜL EKİM KASIM ARALIK YILLIK

ORATALAMA AKTÜEL BASINÇ (mb)

53	940.5	938.9	937.2	936.0	935.1	931.6	928.1	929.6	934.3	938.9	941.2	941.5	936.1
----	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ENYÜKSEK AKTÜEL BASINÇ (mb)

53	958.3	956.1	953.0	953.0	948.6	943.3	939.5	941.4	951.4	950.4	955.0	953.3	950.3
----	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

EN DÜŞÜK AKTÜEL BASINÇ (mb)

53	913.2	917.6	914.7	921.8	923.4	919.6	919.6	920.0	924.5	924.5	922.9	919.6	920.1
----	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

AYLIK ORTALAMA SICAKLIK (°C)

75	1.7	3.5	8.2	13.8	19.2	26.0	31.0	30.3	24.8	17.1	9.6	4.1	15.8
----	-----	-----	-----	------	------	------	------	------	------	------	-----	-----	------

AYLIK EN YÜKSEK SICAKLIK ORTALAMASI (°C)

75	6.6	8.8	14.2	20.3	26.5	33.3	38.3	38.0	33.2	25.2	16.2	9.1	22.5
----	-----	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	-----	------

AYLIK EN DÜŞÜK SICAKLIK ORTALAMASI (°C)

75	-2.4	-1.2	2.3	7.0	11.2	16.4	21.5	20.8	15.8	9.8	4.1	0.0	8.7
----	------	------	-----	-----	------	------	------	------	------	-----	-----	-----	-----

AYLIK EN YÜKSEK SICAKLIK VE GÜNÜ

75	16.9	21.3	26.0	33.0	39.8	41.8	46.2	45.9	42.0	35.7	28.4	25.0	46.2
	28.959	23.989	23.930	25.933	05.933	28.947	21.937	03.957	03.979	02.987	01.932	04.983	21.937

AYLIK EN DÜŞÜK SICAKLIK VE GÜNÜ

75	-24.2	-19.7	-14.0	-6.1	0.8	3.5	9.1	8.4	4.0	-8.0	-12.9	-23.4	-24.2
	11.933	11.972	02.985	01.956	01.948	15.931	06.930	20.930	16.929	30.930	30.953	30.006	11.933

AYLIK ORTALAMA NİSBİ NEM (%)

74	77	73	66	63	56	31	27	28	32	48	68	77	54
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

AYLIK TOPLAM YAĞIŞ ORTALAMASI (mm)

75	73.6	67.0	67.9	70.5	42.1	6.9	0.6	0.4	2.7	31.1	54.1	71.5	488.4
----	------	------	------	------	------	-----	-----	-----	-----	------	------	------	-------

AYLIK ORATALAMA BULUTLULUK (0-10)

61	6.1	5.8	5.4	5.4	4.2	1.9	1.0	0.9	1.4	3.3	4.8	5.6	3.8
----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

ORTALAMA KAR YAĞIŞLI GÜNLER SAYISI

75	5.4	3.3	1.1	0.1	--	--	--	--	--	--	0.4	2.2	12.4
----	-----	-----	-----	-----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	------

ORATALAMA KAR ÖRTÜLÜ GÜNLER SAYISI

75	5.7	4.3	0.4	--	--	--	--	--	--	--	0.3	2.4	13.1
----	-----	-----	-----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	------

ORATALAMA SİSLİ GÜNLER SAYISI

61	4.2	2.4	0.8	0.3	0.2	--	--	--	--	0.4	1.6	3.8	13.7
----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----	----	----	-----	-----	-----	------

ORATALAMA DONLU GÜNLER SAYISI (Sıcaklığın -0.1 derece ve altında olduğu günler)

74	20.1	15.5	8.1	0.6	--	--	--	--	--	0.2	3.9	14.7	63.1
----	------	------	-----	-----	----	----	----	----	----	-----	-----	------	------

ORATALAMA ORAJLI GÜNLER SAYISI

61	0.2	0.5	1.5	4.6	5.4	2.3	0.7	0.3	0.9	2.0	0.9	0.2	19.5
----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

AYLIK ORATALAMA RÜZGAR YÖNÜ VE HIZI (m/s)

75	NW	NW	NW	NW	NW	NW	NW	NW	NW	NW	NW	NW	NW
	2.0	2.3	2.7	2.3	2.3	3.1	3.3	3.0	2.5	2.0	1.6	1.6	2.4

EN HIZLI ESEN RÜZGARIN YÖNÜ VE HIZI (m/s)

75	SSW	SE	SSE	WSW	NNE	WSW	N	WSW	S	W	SE	WSW	WSW
	19.2	22.4	23.6	23.1	25.4	32.2	21.8	22.4	24.7	20.4	22.0	22.3	32.2

AYLIK ORATALAMA GÜNEŞLENME SÜRESİ (Saat, dakika)

50	03:46	04:56	05:39	07:14	08:45	12:28	12:43	12:03	10:23	07:39	05:32	03:57	08:00
----	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

AYLIK ORATALAMA BUHARLAŞMA (mm)

50	--	--	21.1	101.1	175.2	301.7	401.2	361.6	247.4	131.7	37.9	3.9	
----	----	----	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	------	-----	--